
SERİ

B

CİLT

45

SAYI

3-4

1995

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

YERLEŞİM HİYERARŞİSİNE GÖRE AÇIK VE YEŞİL MEKAN GEREKSİNİMİNİN SAPTANMASI

Ar. Gör. Dr. Tülay AYAŞLIGİL¹⁾

Kısa Özet

Ülkemizde açık ve yeşil mekan gereksiniminin saptanmasında, İmar ve İskan Bakanlığı tarafından 3194 sayılı İmar Kanunu ile belirlenen yerleşim hiyerarşisine göre oluşturulmuş standartlar geçerlidir. Buna göre yerleşimlerde belediye sınırları içerisinde en az 7m², aktif yeşil alan ayrılması gerekmektedir. Halbuki yerleşim alanlarında bu norma göre yeşil alan ayrılması, yalnızca alansal yeterliliğin sağlanmasından ibarettir. Ayrıca yerleşimlere göre değişen nüfusun yaş grubu dağılımının dikkate alınması; bireylerin boş zaman durumunun ve alışkanlıklarının, rekreasyonel gereksinimlerinin saptanması gerekmektedir. Kent gelişimi sürecinde açık ve yeşil mekan gereksiniminin Çanakkale örneğinde belirlenmesinde uygulanan yöntem ve diğer bazı çalışmalardan örnekler irdelenmiştir.

1. GİRİŞ

Kent ve yakın çevresindeki açık ve yeşil mekanların önemi uzun zamandan beri bilinildiğinden dolayı pek çok batı ülkesinde bu alanların planlaması, tesisi ve bakımı yerel yönetimlerin genel politika hedefleri arasına girmiştir. Hazırlanacak gelişim planı çerçevesinde mevcut olan veya düzenlemelerle oluşturulacak yeşil mekanların, kent sistemindeki fonksiyonlarını optimum olarak yerine getirebilmesini sağlamak, Peyzaj Mimarlığı'nın en önemli ödevlerinden biridir. Bu çerçevede yapılacak yeşil alan planlamalarında, öncelikle kent sisteminde yeşil alanlara olan talebi sayısal olarak ortaya çıkarmaktır. Ancak bir kentteki yeşil alanlara olan gereksinimle ilgili olarak her yerde geçerli olabilecek bir standart yoktur. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı metre kare olarak istatistiki değeri vermektedir. Ne bu ne de tüm kentin yapı alanının yeşil alana oranı, kent nüfusunun yeterince yeşil mekana sahip olduğu konusunda fikir veremez. Çünkü burada önemli olan yeşil mekanların kent içindeki iskan bölgelerine göre dağılımıdır. Ayrıca yerleşimlerde halkın boş zaman alışkanlıkları ve buna bağlı olarak yeşil alan ihtiyaçları konusunda ileriye dönük tahmin yapmak oldukça güçtür. Bu nedenlerden dolayı oluşturulmuş standart değerler, gerekli olan yeşil alan miktarı hakkında bize yalnızca fikir verebilir.

¹⁾ I.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Planlama ve Tasarım Anabilim Dalı

Kent için büyük öneme sahip olan bu açık ve yeşil mekanlar, kent içinde gerçekleştirdiği fonksiyonlarına, büyüklüklerine ve etki alanlarına göre sınıflandırılmaktadırlar. Yerleşim hiyerarşisine göre en küçük yerleşim birimi olan bina ölçeğinden başlayarak; ev bahçesi, çocuk bahçesi, oyun ve spor alanı, mahalle parkı, semt parkı, kent parkı ve bölge parkı, festival alanı, lunapark, hayvanat bahçesi ve botanik bahçesi vb. olarak sınıflandırılmakta ve buna göre standartlar getirilmektedir. Ancak tüm bu standartlar, planlama aşamasında bölgeye ve kullanıcı kitleye ait özellikler, boş zaman durumu ve eğilimlerine ait verilerin toplanmasından sonra tekrar değerlendirilmelidir. Planlama kriterlerinin ise buna göre oluşturulması ve kullanılması gerekmektedir (AYAŞLIGİL 1997).

1.1 Açık ve Yeşil Alanların Sınıflandırılması

Ülkemizde imar yasalarındaki tanımlarda açık ve yeşil alanlar iki grupta toplanarak sınıflandırılmıştır. Bunlar; 1985 tarih ve 3194 sayılı son imar yasasında aktif yeşil alanlar (park, dinlenme alanları, çocuk bahçeleri, lunapark ile spor ve oyun alanları), diğer yeşil alanlar (orman alanları, ağaçlandırılacak alanlar, makilik, fundalık ve çalılık alanlar, fuar, panayır ve festival alanları ile mezarlıklar) olarak ayrılmıştır.

1.2 Yerleşim Hiyerarşisine Göre Açık ve Yeşil Alan Tipleri ve Standartları

Açık alan veya açık mekan, yeşil alan veya yeşil mekan kavramları kişilere ve ülkelere göre farklı şekillerde yorumlanmaktadır. Bundan dolayı da bu konuda kesin bir ayırım yapmak mümkün değildir. Fakat genellikle ortak olan düşünce yeşil alan kent içinde veya civarında yer alan, üzerinde yapılaşma olmayan alandır. Yeşil alanların şehircilik, kent iklimi, peyzaj ve kent estetiği, psikolojik, ekolojik, kullanım fonksiyonu bakımından ve ekonomik yönden önemi vardır. Bundan dolayı Peyzaj Mimarlığı'nın konusu içine giren yeşil alanların, kendilerinden beklenen bu fonksiyonları yerine getirebilmesi ancak 'Peyzaj Planlama' ve 'Yeşil Alan Planlaması' çerçevesinde oluşturulacak 'Kent Yeşil Alan Sistemi' ile sağlanabilir.

Planlama aşamasında yeşil alan gereksinimi ile ilgili belirlenmiş olan standart değerler hiçbir değişiklik yapılmadan kullanılmamalıdır. Bunun için planlama alanına ait yöre şartları detaylı bir şekilde incelenmeli ve yeşil alan gereksinimi belirlenirken mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü standart değerler, bir yerleşim için gerekli olan açık ve yeşil mekan ihtiyacı hakkında bize yalnızca fikir verebilir. Bu konuda pek çok çalışma vardır ve farklı standartlar ele alınmaktadır. Örneğin Bernartzky (1972)'e göre yaşına kadar olan çocuklar için oyun yeri 0.5 m²/kişi net alan büyüklüğü en az 150 m², konuttan olan uzaklığı en fazla 100 m; 6-9 yaşındaki çocuklar için oyun yeri 0.5 m²/kişi net alan büyüklüğü 450 m²- 800 m², konuttan olan uzaklığı en fazla 500 m; 10-17 yaşındaki çocuklar ve gençler için oyun alanı 0.5 m²/kişi net alan büyüklüğü 400-600 m² olmalıdır. Spor alanları için oyun alanı 3.5 m²/kişi net alan olarak hesaplanmalıdır. Bunlar mümkünse bir arada olacak şekilde semtlerde yani 30 000 ve 50 000 nüfuslu yerleşimlerde yer almalıdır. Yüzme havuzları 1-2 m²/kişi brüt alan, bunun 0.1-0.2 m²'si su yüzeyi olarak hesaplanmalıdır. Parklar (oyun ve spor alanları dahil) 30-40 m² brüt alan ayrılmalıdır.

Yeşil alan saptamasında bu alanların aktif ve pasif alanlar olarak kamu yaşamına katkılarının ölçülmesi gerekmektedir (BAYHAN 1987). Ülkemizde uygulanan planlama sürecinde aktif yeşil alanlar olarak sayılan ve hesaplanan serbest ve açık alanlar kamuya açık; park, bahçe, kıyı şeridi, çocuk oyun yerleri, pasif alanlar dışında kalan alanlardır. Pasif yeşil alanlar olarak; yol şeritlerini ayırıcı nitelikteki refüj yeşilleri, yerleşim birimlerini ayırıcı olarak düzenlenen yeşil kuşaklar sayılabilir. Ayrıca özel ya da kamu mülkiyetinde halka açık olmayan koruluk ve benzeri yerler de pasif yeşil alanlardan sayılması gerekir. Tartışmalar, standartlara girebilecek sağlıklı ölçüleri ülkemiz koşulları açısından henüz getirmiş değildir. Standartların, kentleşme olgusuna girmiş veya girmek üzere olan yerleşmelerde, kentleşme baskısının ağırlığına göre kullanılması

gerektiği vurgulanmaktadır. Buna göre nüfus sayısına göre kişi başına düşen serbest ve açık alan payları; 3000 nüfusa kadar 5-7 m²/kişi, 5000 nüfusa kadar 10-12 m²/kişi, 10 000 nüfusa kadar 12-15 m²/kişi, 20 000 nüfusa kadar 15-20 m²/kişidir. Burada verilen m²/kişi ölçülerinde yaklaşık olarak % 10-20 oranında pasif yeşil alan kullanılmasına değinilmektedir. Metrekareye düşen yeşil alan payının içindeki özel yeşil alan dağılımı için şu değerler önerilmiştir; çocuk ve oyun yerleri ve çocuk bahçesi için (1 m²/kişi), oyun ve spor alanları için (0.5 m²/kişi), mahalle parkları için (1 m²/kişi), yapıları ile birlikte semt spor alanları için (1.5 m²/kişi), şehir parkı için (3 m²/kişi) 'dir.

1.3 Planlama Kriterlerinin Belirlenmesi

1957 yılına kadar yürürlükte bulunan 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Yasası, her kentsel işlev için nüfus başına ne kadar büyüklükte toprak gerekeceğini gösteriyordu (KELEŞ 1984). 6785 sayılı İmar Yasası'nda, kentsel işlevler için imar planlarında ayrılması gereken yerlerin büyüklüğüyle ilgili bir hüküm yoktu, yalnız bu konudaki kuralları koymada İmar ve İskan Bakanlığı'nın yetkili olduğu belirtilmişti. Her kentin ve kasabanın özelliklerinin gereksinim ve olanaklarının farklı olduğu düşünülürse, yasanın hepsi için geçerli ve uyulması zorunlu rakamları göstermek yerine, yerel özelliklere göre saptanması ve yönetmeliklere bırakılması akla uygun görünmektedir. Bununla birlikte İmar Yasası'nın bu genel kuraldan, yalnız yeşil alanlar konusunda ayrıldığı görülmektedir. Bu yüzdendir ki 1972 yılında İmar Yasası'nda yapılan değişikliklerle yeşil alanların tümü için, planlamaya konu olan yerleşim yeri nüfusu başına ayrılacak yeşil alan büyüklüğünün 7 m²'den aşağıya düşürülmemesi koşulu getirilmiştir. Genel olarak geçerli sayılan kurallara göre, kent topraklarından en az % 10'unun yeşil alanlara ayrılması gerekmektedir (ÜNAL 1989). Bir kentin açık ve yeşil alan sisteminin oluşturulmasıyla ilgili olarak yeşil alan planlaması aşamasında yerleşim bölgelerinin; doğal yapısı, doğal mekanla ilgili özellikler, mekanın konumu, yeşil mekanların çekiciliği ve donanımı, kullanıcıların boş zaman durumu ve boş zaman alışkanlıklarının belirlenmesi gerektiği yapılan çeşitli araştırmalarda ortaya konmuştur (GLEICHMANN 1963; MIESS 1974; SCHWILGIN 1974; GRONING 1975; OERTEL 1976; GAELZER 1979; RICHTER 1982).

1.4 Gerekli Olan Açık ve Yeşil Mekan Miktarının Belirlenmesi

Bir kentin yeşil alan gereksiniminin belirlenmesinde her yerde geçerli olabilecek bir yöntem yoktur. Her kent için bu değerler özel olup, araştırma ve incelemelerle ortaya çıkarılır. Özellikle kentin büyüklüğü, yapılaşma durumu ve yakın çevresindeki peyzajda yer alan rekreasyon mekanlarının kullanım olanakları göz önünde bulundurulmalıdır. Planlama süreci ve yöntemi vatandaşları da içine almalı ve yerel yönetimler vatandaşlara planlamanın genel hedefleri hakkında bilgi vermelidir (ÇETİNER 1981). Buna göre planlama süreci içinde yapılan imar düzenleme çalışmalarının araştırma aşamasında fiziksel analitik tespitler yanısıra anketlerle sosyal dokunun özellikleri belirleniyorsa da, bu hususların planlamaya ve uygulamaya aksedişi başarılı olamamaktadır. Ayrıca İmar Kanunu'nun 29. maddesine göre planlama sürecinde son aşama olan onaylamadan sonra Belediye'ye gelen planlar, 15 gün süre ile herkesin görebileceği bir yerde bir ay süre ile sergilenmeler de tam anlamıyla bir halk katılımı için yetersizdir. Bazı batı ülkelerindeki planlama süreçlerinde ön araştırmadan uygulamaya kadar olan her aşamada halkın tercihleri, fikirleri ve yorumları planlamacıya aktarılmakta, bu suretle bazı işlemlerin uzamasına karşılık o yörede yaşayanlar yapılacak fiziksel değişiklikleri daha çabuk ve kolay benimsemektedirler.

2. MATERYAL VE METOD

Ülkemiz imar yasa ve yönetmeliklerinde yerleşim hiyerarşisine göre kişi başına 7 m² yeşil alan ayrılması gerekmektedir. Ancak yukarıdaki bölümde de bahsedildiği gibi öncelikle araştırma ve incelemelerle ortaya konması gereken bazı verilerin elde edilmesi gerekmektedir. Bu

nedenle Çanakkale Kenti örneğinde aşağıda 4 madde halinde toplanan çalışma aşamaları çerçevesinde açık ve yeşil mekan gereksinimi irdelenmiş ve tespitler yapılmıştır.

-Doğal ve kültürel verilerin elde edilmesi: Çanakkale İli ve Merkez İlçe'nin doğal yapısı; coğrafik konumu, topoğrafik, jeolojik, jeomorfolojik, jeotektonik, hidrolojik, toprak, iklim, vejetasyon, fauna gibi özellikler ile deniz ürünleri ve avcılığı, yeraltı zenginlikleri altında incelenmiştir. Çanakkale kenti fiziki dokusunu belirlemek amacıyla Çanakkale İli ve tarihsel gelişimi ile kentin tarihsel süreç içinde gelişimi ve ilk nüfus hareketlerinin oluşumu araştırılmıştır. Yerleşimlere göre sosyo-kültürel yapı özelliklerindeki değişim ve farklılıklar irdelenmiştir. Ayrıca açık ve yeşil mekan gereksinimini saptanmak amacıyla Çanakkale Belediyesi'ni oluşturan 7 mahalle bazında aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır.

- Açık ve yeşil alan envanterinin oluşturulması
- Yerleşimlere göre nüfus özelliklerinin değerlendirilmesi
- Anket uygulamasıyla halkın yeşil alan gereksiniminin belirlenmesi
- Açık ve yeşil mekan gereksinim ve açığının saptanması gibi çalışmalar aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

2.1 Açık ve Yeşil Alan Envanterinin Oluşturulması

2.1.1 İmar Planlarının Değerlendirilmesi

Çanakkale kenti bütününde imar planlarında önerilen veya mevcut olan açık ve yeşil alanların güncel kullanımları, büyüklükleri, buldukları mahalleler ve mülkiyetleri Belediye, Tapu Kadastro ve Milli Emlak Müdürlüğü'nde büro çalışmalarıyla tespit edilmiştir. Ancak bu alanların büyüklüklerine ait bilgilerin yetersiz olmasından dolayı büyüklükleri, imar planları üzerinde dijital planimetreye yapılan ölçümlerle hesaplanmıştır. Daha sonra mülkiyet durumlarına göre belediye, hazine, şahıs, elçilik olmak üzere 4 grupta toplanmıştır. Mülkiyeti kamu kurum ve kuruluşlarındaki yeşil alanlar hazine mülkiyeti adı altında toplanmıştır. Mülkiyeti askeriyede olanlar ise halka açık olmadığından sınıflandırmaya alınmamıştır. İmar uygulama planlarında ayrılan tüm açık ve yeşil alanlar 'Önerilen', uygulanmış yani mevcut açık ve yeşil alanlar ise 'Gerçekleşen' açık ve yeşil alanlar olarak yorumlanmıştır.

2.1.2 Açık ve Yeşil Alanların Sınıflandırılması

İmar uygulama planlarında önerilen yeşil alanlardan park, çocuk bahçesi, spor alanı, yeşil alan, refüj, plaj, kumsal, yüzme havuzu, meydan-tören alanı, rekreasyon alanı, festival alanı, stadyum, mezarlık, şehitlik başlıkları altında toplanarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede; imar uygulama planlarında park, park-dinlenme alanı, park-kamping alanı, park-çocuk bahçesi, kordon düzenlemesi, sokak düzenlemesi adı altında ayrılan yeşil alan kullanımları '**Park**'; spor tesisi, oyun alanı, halı saha parkı, golf - spor alanı - çocuk bahçesi, semt oyun alanı, adı altında ayrılan yeşil alan kullanımları '**Oyun ve Spor Alanı**'; rekreasyon alanı, park-bakı-rekreasyon alanı adı altında ayrılan yeşil alan kullanımları '**Rekreasyon Alanı**'; yeşil alan, ağaçlandırılacak alan, ağaçlandırma alanı adı altında ayrılan yeşil alan kullanımları '**Yeşil alan**' başlıkları altında toplanmıştır. İmar ve İskan Bakanlığı standartlarına göre yeşil alan tiplerinden park, çocuk bahçesi ve spor alanlar '**Aktif yeşil alanlar**' olarak ele alındığından bu çalışmada da aynı yöntem uygulanmıştır. Bakanlığın tüm diğer yeşil alanlar için ayrı ayrı standartları olduğundan dolayı bunlar ilgili bölümler de tek tek bu standartlara göre irdelenmek üzere '**Diğer yeşil alanlar**' başlığı altında toplanmıştır ve kendi kullanım alanları adları altında irdelenmiştir.

2.1.3 Açık ve Yeşil Alanların Arazi Çalışmaları İle Değerlendirilmesi

İmar uygulama planlarında önerilen açık ve yeşil alanların arazi çalışmaları ile güncel durumları, donanım ve nitelikleri belirlenmiştir. Bu arazi ve büro çalışmaları ile elde edilen sonuçlar önerilen açık ve yeşil alanların gerçekleşen m² olarak alansal büyüklükleri, Belediye Park ve Bahçeler Müdürlüğü kayıtları ile karşılaştırılarak yeşil alanların gerçekleşen alansal büyüklükleri kesin olarak belirlenmiştir.

2.1.4 Açık ve Yeşil Alan Envanterinin Oluşturulması

Mahallere göre gerçekleşen tüm yeşil alanların büyüklükleri imar uygulama planları ve tapu kayıtlarından ve arazi çalışmalarıyla belirlendikten sonra yukarıda açıklanan sınıflandırmaya göre bir araya toplanmıştır. Planlarda önerilen tüm açık ve yeşil alanların mülkiyet durumlarına göre yapılan belirlemeler ve alanların büyüklükleri kendi içlerinde toplanmıştır. Her mahalle için '**Önerilen açık ve yeşil alan tipleri ve mülkiyet durumuna göre dağılımı**' başlıklarında tablolar oluşturulmuştur. Gerçekleşen yeşil alanların yeşil alan tipi, güncel kullanım durumu ve adları ile buldukları her mahalleye göre ayrı ayrı toplanmıştır. Bu çalışmalar sonucunda '**Mahallelere göre açık ve yeşil alanlar, mülkiyet durumları ve güncel kullanım adları**' tabloları oluşturulmuştur.

Mahallelere göre imar planlarında önerilen tüm açık ve yeşil mekan tipleri, büyüklükleri '**Aktif yeşil alanlar**' ve '**Diğer yeşil alanlar**' başlıkları altında toplanarak sınıflandırılmıştır. Sınıflandırmada önerilen açık ve yeşil mekan tiplerinden park, çocuk bahçesi, spor alanlarının büyüklükleri kendi içlerinde toplandıktan sonra, hepsi tekrar toplanarak her mahalle için '**Aktif yeşil alanlar**' hesaplanmıştır. Bu alanlar dışında kalan önerilen tüm diğer açık ve yeşil mekan tipleri büyüklükleri kendi içlerinde toplandıktan sonra, hepsi tekrar toplanarak her mahalle için '**Diğer yeşil alanlar**' hesaplanmıştır. Bu işlemlerden sonra ayrıca alanlar mülkiyet durumlarına göre sınıflandırılmıştır. Her mahalle için önerilen açık ve yeşil alan tiplerinin '**Aktif ve diğer açık ve yeşil alanlar olarak sınıflandırılması, mülkiyet durumuna göre alansal dağılımı**' tabloları oluşturulmuştur. Mahallelere göre ve kent bütününde tüm tablolar en son iki tabloda bir araya getirilmiştir. Bunlardan ilki kent bütününde ve mahallelere göre önerilen ve gerçekleşen tüm açık ve yeşil alan kullanım tiplerinin alansal büyüklüklerinin dağılımı, aktif ve diğer açık ve yeşil alanların sınıflandırılması tablosudur. Ayrıca bu yeşil alanların yerleri mahalleler bazında hazırlanan haritalara işlenerek, mahallelere göre açık ve yeşil alan haritaları elde edilmiştir. İkinci kent bütününde önerilen ve gerçekleşen açık ve yeşil mekan mülkiyete göre büyüklüklerinin dağılımı ve aktif ve diğer açık ve yeşil alanlar olarak sınıflandırılması tablosudur.

Kent bütününde yeşil alanları ilişkilendirebilmek ve etki alanlarını belirlemek için imar uygulama planları 1/5000 ölçeğe dönüştürülerek, daha önce yapılan sınıflandırmaya göre tüm önerilen ve gerçekleşen yeşil alanlar işlenerek '**Kent Yeşil Alan Haritası**' oluşturulmuştur. Bu harita üzerinde gerçekleşen açık ve yeşil mekanların etki alanları belirlenerek plan üzerinde hizmet alanları gösterilmiştir.

2.2 Yerleşimlere Göre Nüfus Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Kent bütününde ve mahalleler bazında 1965-90 yılları arasındaki DİE genel nüfus sayımı sonuçlarına göre nüfus ve senelik artış hızı belirlenmiştir. Bu belirlemelere göre 1995 ve 2000 yılları için nüfus tahminleri yapılmıştır. Ayrıca 1990 yılı genel nüfus sayımına göre mahalleler bazında özellikle açık ve yeşil alan gereksinim saptanmasında gerekli olan; 3-10 yaş ile 11-18 yaş grupları ve bunların toplam nüfus içindeki oranları saptanmıştır. Yapılan belirlemelerle elde edilen oranlar baz alınarak, 1995 ve 2000 yılları mahallelere göre bu yaş grupları nüfusu tahmin edilmiştir. Daha sonra tüm mahallelerin yaş gruplarının ortalaması alınmış ve toplam nüfusları içindeki oranlarına göre bu mahalle nüfusunun yaş grupları dağılımı tahmin edilmiştir.

2.3 Anket Uygulamasıyla Halkın Yeşil Alan Gereksiniminin Saptanması

Çanakkale kenti açık ve yeşil alan gereksiniminin saptanmasında, kullanıcı kitle özelliklerinin, boş zaman durumu ve alışkanlıklarının, rekreasyonel eğilimlerin saptanması amacıyla yapılan anket uygulamasında kullanılan yöntemler dört başlık altında toplanarak açıklanmıştır.

- Anket formunun kapsamının belirlenmesi ve verilerin toplanması
- Denek kitlesinin özelliklerinin ve sınırlılıklarının belirlenmesi
- Verilerin değerlendirilmesinde uygulanan istatistiksel yöntemler
- Verilerin analizi ve yorumlanması

2.3.1 Anket Formunun Kapsamının Belirlenmesi ve Verilerin Toplanması

Denek kitlesine uygulanacak anket formunun hazırlanmasında oluşturulan 10 anket formu seçeneğinden son anket formu, deneme amacıyla 100 kişiye uygulanmıştır. Daha sonra formda gerekli değişiklikler yapılarak anket formu yeniden düzenlenmiş ve son şekli verilmiştir. Buna göre anket formu 3 bölüm ve 36 sorudan oluşmaktadır (Form 1). Anket formunda birinci bölümde bireylere yönelik bilgiler; ikinci bölümde bireylerin boş zamanları ve değerlendirme biçimleri, eğilimleri; üçüncü bölümde bireylerin park ve yeşil mekanları kullanımına ait bilgiler yer almaktadır. Anket uygulaması ile mahallelere göre ve kent bütününde bireylerin ;

- * cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, çocuk sahibi olma durumu,
- * hane halkı sayısı, hanede emekli sayısı,
- * eğitim durumu, meslek sahibi olma durumu,
- * araç sahipliği ve halen ikamet edilen konuta sahiplilik durumu,
- * halen ikamet edilen konutun biçimi (bahçeli ev, apartman vb.),
- * ikamet edilen mahalle adı ve aynı mahallede ikamet süresi,
- * halen herhangi bir işte çalışma durumu,
- * hafta içi ve hafta sonundaki boş zamanı olma durumu ve süresi,
- * açık havada önceliğine göre boş zamanlarında yaptığı faaliyetleri,
- * mahalle, şehir ve şehir yakın çevresi park ve yeşil alanları önceliğine göre kullanma durumu, kullanma biçimi, kullanmıyor ise kullanmama nedenleri,
- * şehir yakın çevresinde bildiği açık ve yeşil mekanlar ve ulaşım biçimi,
- * boş zamanlarında en fazla istenilen açık ve yeşil mekan kullanımları ve özellikleri,
- * yerleşimlerde gereksinim duyduğu yeşil mekan tipleri ve kullanımlar,
- * imar planlarının hazırlanması ve uygulanmasına halkın katılımına ait bilgilerin elde edilmesi amaçlanmıştır.

2.3.2 Denek Kitlesinin Özelliklerinin ve Sınırlılıklarının Belirlenmesi :

Sonuçların doğruluk değerinin yüksek olması için reşit olma yaşı olan 18 yaş baz alınarak anketi 18 yaş ve daha yukarı yaş nüfusuna uygulamak amaçlanmıştır. En son nüfus sayımı 1990 yılında yapıldığından mahalleler bazında 1990 yılı 18 yaş ve daha üzeri yaş grubu nüfus ve bu yaş grubu nüfusun mahalleler toplam nüfusları içindeki oranı belirlenerek, bu oran 1996 yılı toplam nüfusuna uygulanarak tahmin edilmiştir. Anketin uygulanacağı kitlenin büyüklüğünün belirlenmesinde istatistiki olarak toplam kitlenin % 3'ünden azına uygulamaması gerektiği prensibi dikkate alınmıştır. Buna göre mahalleler nüfusunun en az % 3'üne anket uygulanmasına karar verilmiştir. Örneklem seçiminde tesadüfi örneklem tekniği kullanılarak, her mahalle için

Belediye'ye kayıtlı konut kapı numaralarından rastgele olabilmesi için kura ile konutlar belirlenmiştir. Ayrıca belirlenen bu konutların bazılarının boş olabileceği düşünülerek yedek adresler belirlenmiş ve Vali'likten alınan izinle anket uygulamasına başlanmıştır. Anket uygulama çalışmaları sonunda kent bütününde toplam nüfusu içindeki uygulanan anket oranı %5.25, toplam anket sayısı 2320'dir (NIE; JENKINS ; HULL; STEINBRENNER, DALE 1975).

2.3.3 Verilerin Değerlendirilmesinde Uygulanan İstatistiksel Yöntemler

Anketlerle elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS paket programı kullanılarak toplam 2320 deneye anket uygulanmış, ancak 7 anket formu geçersiz kabul edilmiştir. 2313 anket formu, İ.Ü. Bilgisayar Merkezi SPSS paket programı kodlama formlarına kodlanarak değişken sırasına göre sıralanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi için gerekli ana (X) ve karşılaştırılacak değişkenler (Y); dağınık olan değişkenler veya benzer özellikte olan bazı değişkenler belirlenmiştir (Form 1). Karşılaştırmada özellikle ana değişken olarak belirlenen mahallelere göre tüm değişkenler karşılaştırılmıştır. Tüm karşılaştırma sonuçları bilgisayar çıktısı olarak toplam 230 tabloda toplanmıştır ve tek tek yorumlanmıştır. Ancak anlamlılık derecesi olan ve sonuçları araştırma için çok önemli olan veriler EXCEL programında ve WINDOWS-95 programında toplam 53 tabloya işlenmiş ve grafik haline getirilmiştir.

2.3.4 Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Bu araştırmada istatistiksel yöntem olarak iki nitelik veya değişken arasında ilişkinin olup olmadığını sorgulayan 'ki-kare' analizi kullanılmıştır. Ayrıca tüm değişkenlerin frekans dağılımları bulunmuştur. Anlamlılık derecesinde 0.05 sınırı alınmıştır. Bu değerden küçük anlamlılık değeri olan değişkenler arasında anlamlı bir ilişki var olduğundan, bu veriler değerlendirmeye alınmıştır. Sıfır hipotezi çoğunlukla olumsuz şekilde, yani 'değişkenler arasında bir ilişki yoktur' şeklinde ifade edilmiştir. Eğer anlamlılık derecesi 0.05'lik sınırı aşmışsa bu durumda hipotezimiz red edilmiştir. H_0 : nitelikler arasında ilişki yoktur, H_1 : nitelikler arasında ilişki vardır. Anlamlılık derecesi (P) 0.05'den büyük olan değişkenler *X veya *Y olarak belirtilmiştir. Bu değişkenler arasında bir ilişki olmadığından dolayı değerlendirmeye alınmamıştır. Örneğin X1 by X 12'de mahalleler bazında deneklerin cinsiyete göre dağılımında: $P < 0.05$ olduğundan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki vardır. Satır ve sütun arasında anlamlı yüzde farklılıkları inceleyerek ilişkinin nedeni belirlenmiştir.

2.4 Açık ve Yeşil Mekan Gereksinim ve Açığının Saptanması

Kentin gelişim sürecinde, 1995 ve 2000 yılı itibariyle açık ve yeşil mekan gereksiniminin saptanmasında, İmar ve İskan Bakanlığı standartlarına göre tespit edilen normlar dikkate alınmıştır. Bu standartlara göre 5000 nüfusa kadar toplam 1,5 m²/ kişi, 15 000 nüfusa kadar toplam 3 m²/ kişi, 45 000 nüfusa kadar 2,5 m²/ kişi, toplam kişi başına 7 m² aktif yeşil alan önerilmiştir. Ayrıca Tümer (1976)'e göre Kaymaklı (1990) kullanıcıya dönük rekreasyon alanı ve tesislerinin kapsamı üzerine verilen standartlar dikkate alınmıştır. Bu standartlara göre kentin açık ve yeşil mekan gereksinimini saptanmak için gerekli olan nüfus verileri belirlenmiştir; kentin mahalleleri bazında DİE 1965-1990 yılları arasındaki nüfus sayım sonuçları dikkate alınarak, 1995 ve 2000 yılı nüfusları ile nüfusun yaş gruplarına göre dağılımları tahmin edilmiştir. Bu değerlendirme sonuçlarına göre Bakanlığın belirlediği normlar bazında, kişi veya çocuk başına düşmesi gereken açık ve yeşil mekan tipleri ile alansal büyüklükleri (m² olarak) belirlenmiştir. Açık ve yeşil mekanların yeterliliği ve buna göre alan gereksinimi ve açığının belirlenmesi için; mahalleler bazında gerçekleştirilmiş (mevcut) ve imar uygulama planlarında önerilmiş (ayrılmış) açık ve yeşil alanlar, yani açık ve yeşil mekanlar tespit edilmiştir. Daha sonra İmar uygulama planlarında önerilen park, çocuk bahçesi, oyun ve spor alanları 'Aktif Yeşil Alan'; yeşil alan, refüj, mezarlık,

şehitlik, ağaçlandırma alanı ve benzeri alanlar 'Diğer Açık ve Yeşil Alanlar' başlığı altında gruplandırılmıştır. Bu alanların ve mekanların büyüklükleri, mülkiyet durumları belirlenerek 'Yeşil Alan Envanteri' oluşturulmuştur. Ayrıca gerçekleşen alanların güncel kullanımları, etki alanları, donanım ve çekiçlilikleri araştırılmıştır.

Yeşil alan envanteri ile yapılan değerlendirmeler ve sonuçları, Bakanlığın normlarına göre saptanan açık ve yeşil mekan gereksinimleri ile karşılaştırılarak alan açığı belirlenmiştir. Böylece kent bütününde ve mahalleler bazında açık ve yeşil mekan tiplerine göre alan gereksinimi m² olarak tespit edilmiştir. Ayrıca mahalleler bazında yapılan anket uygulamasıyla, kullanıcı kitlenin açık ve yeşil mekan gereksinimi, rekreasyonel eğilimleri ile ilgili veriler elde edilmiştir.

Son olarak İmar ve İskan Bakanlığının normlarına ve anket uygulamasına göre elde edilen açık ve yeşil mekan gereksinimleri birbiriyle karşılaştırılmış ve ilişkilendirilmiştir. Tüm bu karşılaştırma, değerlendirme ve irdelemelerin sonuçlarına göre açık ve yeşil mekan gereksinimi, alan açığı ve bu mekanların kullanımlarına yönelik öneriler ve tespitler yapılmıştır.

3. BULGULAR VE ÖNERİLER

Yapılan bu araştırma ile Çanakkale kenti imar uygulama planlarına göre mahalleler bazında önerilen açık ve yeşil alanlar belirlenmiştir. Ayrıca büro ve arazi çalışmaları ile bu alanların gerçekleşen büyüklükleri ve güncel kullanımları saptanmıştır.

1. Elde edilen verilere göre ölçüm ve hesaplamalar ile kent bütünü için önerilmiş ve uygulanmış açık ve yeşil alanlara ait envanter oluşturulmuştur. Bu envanter çalışması çerçevesinde açık ve yeşil mekanların mülkiyet durumu, alansal büyüklükleri ve mahallelere göre dağılımı belirlenmiştir. Buna göre;

- * Kentin tarihinde derin kökleri olan açık mekanlar.
- * Kentin tablosunu belirleyen yani kent görünümünde etkili objeler ve kent meydanları.
- * Kent tarihinden örnekler veren tarihi bahçeler, ev bahçeleri, parklar.
- * Resmi kurum yapılar ırneğın üniversite, okul ve hastane bahçeleri ve müze bahçesi.
- * Parklar.
- * Spor alanları.
- * Kent içindeki küçük yeşil alanlar, avlular.
- * Alış veriş yeri, haftalık pazarların kurulduğu pazar yerleri.
- * Kent ormanı, resmi kurum, dernek ve dini tesislerin ağaçlandırma alanları.
- * Mezarlıklar belirlenmiştir.

2. Mahalleler bazında imar uygulama planlarında İmar ve İskan Bakanlığın normlarına göre açık ve yeşil mekanlar için yeterli büyüklükte alan ayrılmış ancak, gerçekleştirilemediği saptanmıştır. Belirtilen bu sonuç yerel yönetimin ekonomik bakımdan yaptırma gücünün yetersiz olduğu ya da çevre bilincinin yeterli olmadığı ortaya çıkarmaktadır.

3. Anket sonuçlarına göre deneklerin çoğunluğu yeşil mekanları kullanmama nedeni olarak birinci sırada park olmayışını göstermiştir. Bu yanıt oluşturulan yeşil alan envanterine göre kontrol edildiğinde mahallelerinde yeterli büyüklükte yeşil alan gerçekleştirilmiş olduğu halde deneklerden sıkça alınan bir yanıttır. Mevcut yeşil alanların yetersizliği, bakımsızlığı gibi nedenlerden dolayı kullanıcı kitle tarafından bu durum mahallemizde yeşil yok, park yok şeklinde değerlendirilmektedir. Bu sonuç imar planlarında yeşil mekanın yeterli büyüklükte ayrılması yanı sıra mekanın nitelik bakımından fonksiyonel olması, tasarım ilkelerine uygun olması, bakımı gibi bir çok faktöründe uygunluğunun sağlanmasının gerekliliğini göstermektedir. Deneklerin mahallelerindeki park ve yeşil mekanları kullanmama nedenlerini sıralayışında ikinci

sırada ise mevcut park ve yeşil mekanlar uzakta oluşu gösterilmiştir. Bu sonuç mekanın konum değerinin önemini ortaya koymaktadır.

Kent gelişimi sürecinde kent bütününde yapılacak yeşil alan planlamaları sırasında, yeşil alanların konum değerinin belirlenmesi gerekmektedir. Yeşil mekanlara kullanıcıların yaya olarak 5-10-15 dakikada ulaşabilecek mesafelerde olmasına dikkat edilerek planlanması gerekmektedir. Ayrıca uzak mesafelerdeki yeşil mekanlara park kullanıcılarının ilgisini sağlamak ve parkın çekiciliğini artırmak amacıyla parka ilgi çekici donanım ve fonksiyonların getirilmesi gerekmektedir.

4. Anket uygulamasıyla mahallelere göre deneklerin bireysel özellikleri, sosyal ve kültürel yapı, rekreasyonel eğilim ve boş zaman durumu, açık ve yeşil mekan gereksinimlerinde değişim ve farklılıklar saptanmıştır.

5. İmar uygulama planlarında önerilen açık ve yeşil mekanlar ve bunların dağılımı, oluşturulan yeşil alan envanterine göre incelendiğinde; imar uygulama planlarında önerilen açık ve yeşil mekan tiplerinin kent bütünündeki dağılımının rastgele olduğu belli bir norm dikkate alınmadan mahallelere dağılım yapıldığı saptanmıştır.

** Açık ve yeşil mekanların dağılımında mahalleler bazındaki kullanıcı kitlenin yaş gruplarına göre dağılımı,

** Mahallelere göre kullanıcı kitlenin rekreasyonel gereksinimleri,

** Mahallelere göre kullanıcı kitlenin boş zaman durumu,

** Mahallelere göre kullanıcı kitlenin boş zaman eğilimleri dikkate alınmamıştır.

6. Yukarıdaki maddelerde de örneklediği gibi planlamadaki bu eksiklik anketlerden alınan yanıtlarda belirgin olarak vurgulanmaktadır. Kent bütününde halkın, rekreasyonel gereksinimlerini, şehirdeki park ve yeşil alanların yetersizliği ve mevcutlarında kullanılamaz durumda oluşu nedeniyle, şehir yakın çevresindeki rekreasyon alanlarına giderek karşıladıkları saptanmıştır. Halkın büyük bir çoğunluğu şehirdeki park ve yeşil alanları fonksiyonel ve estetik olmayışı gibi nedenlerden dolayı kullanılmıyarak, şehir ve yakın çevre park ve yeşil alanlarına gitmediği belirlenmiştir.

* İmar uygulama planlarında mahalleler bazında önerilen bir çok yeşil mekanın kullanım şeklini, anket uygulamasıyla belirlenen kullanıcı kitlenin rekreasyonel gereksinimleri doğrultusunda değiştirilmesi gerekmektedir. Bu da imar planlarının hazırlanmasında açık ve yeşil mekan tiplerinin kullanıcı kitle istekleri dikkate alınmadan yapılmasının olumsuz bir sonucudur.

* Açık ve yeşil mekanların birbirleri arasında bulunan büyük mesafelerin azaltılması ve bu mekanların çekici hale getirilmek suretiyle kullanımlarının artırılmasının sağlanması gerekmektedir.

* İmar uygulama planlarında önerilen yeşil alan kullanım şekillerinin çoğunluğu yüklemek istenen fonksiyonu gerçekleştirecek yeterli alansal büyüklükte değildir.

* İmar uygulama planlarında önerilen bazı yeşil alan kullanım tipleri için önerilen alansal büyüklük fazladır. Örneğin park veya oyun ve spor alanı olabilecek büyüklükteki bir alan çocuk bahçesi, çocuk bahçesi olabilecek büyüklükteki bir alan park alanı olarak önerilmiştir.

Form 1 : Çanakkale Kenti Açık ve Yeşil Mekan Gereksinim Saptanmasında Deneklere Uygulanan Anket Formu ve Anketlerin Değerlendirilmesinde Kullanılan Kodlama Çizelgesi						
BÖLÜM I	Bireye yönelik bilgiler	Form no :	Tarih	/	/	199
(X 1) 1. Cinsiyetiniz?	0 ☐ Erkek	1 ☐ Kadın	2 ☐ Boş			
(X 2) 2. Medeni haliniz?	0 ☐ Bekar	1 ☐ Evli	2 ☐ Dul	3 ☐ Boş		
(X 3) 3. Çocuğunuz var mı, var ise kaç tane dir?	0 ☐ Yok	1 ☐ 1	2 ☐ 2	3 ☐ 3	4 ☐ 4	5 ☐ 5
	6 ☐ 6+	7 ☐ Boş				
(X 4) 4. Yaşınız?						
01 ☐ 18-19	04 ☐ 30-34	07 ☐ 45-49	10 ☐ 60-64	13 ☐ 75-79		
02 ☐ 20-24	05 ☐ 35-39	08 ☐ 50-54	11 ☐ 65-69	14 ☐ 80+		
03 ☐ 25-29	06 ☐ 40-44	09 ☐ 55-59	12 ☐ 70-74	15 ☐ Yaşını bilmeyen	16 ☐ Boş	
(X 5) 5. Hane halkı sayısı	1 ☐ 1	2 ☐ 2	3 ☐ 3	4 ☐ 4	5 ☐ 5	6 ☐ 6 +
	0 ☐ Boş					
(X 6) 6. Ailenizde emekli var mı ? var ise kaç tane dir?	0 ☐ Yok	1 ☐ 1	2 ☐ 2	3 ☐ 3	5 ☐ 4	4 ☐ Boş
(X 7) 7. Öğrenim düzeyiniz?						
0 ☐ Okur yazar değil						
1 ☐ Okur yazar, bir öğrenim kurumundan mezun olmayan						
2 ☐ İlkokul / Ortaokul veya dengi meslek okulu mezunu						
3 ☐ Lise veya dengi meslek okulu mezunu						
4 ☐ Yüksekokul veya Fakülte mezunu						
5 ☐ Boş						
(X 8) 8. Mesleğiniz var mı var ise?						
0 ☐ Yok	1 ☐ Memur	2 ☐ İşçi	3 ☐ Öğrenci	4 ☐ Serbest meslek	5 ☐ Boş	
(X 9) 9. Özel aracınız var mı?						
0 ☐ Hayır	1 ☐ Evet	2 ☐ Boş	3 ☐ Bundan başka			
(X 10) 10. Oturduğunuz ev kendinizin mi?						
0 ☐ Evet	1 ☐ Hayır, ailemin	2 ☐ Hayır, kiracıyım	3 ☐ Boş			
(X 11) 11. Oturduğunuz ev?						
0 ☐ Apartman dairesi	2 ☐ 2-3 katlı bahçeli ev					
1 ☐ Müstakil ev	3 ☐ Bundan başka.....	4 ☐ Boş				
(X 12) 12. Oturduğunuz mahalle?						
1 ☐ Barbaros	3 ☐ İsmet Paşa	5 ☐ Namık Kemal	7 ☐ Esenler			
2 ☐ Cevat Paşa	4 ☐ Kemal Paşa	6 ☐ Fevzi Paşa	8 ☐ Boş			
(X 13) 13. Ne kadar zamandır bu mahallede oturuyorsunuz?						
0 ☐ Yeni taşındım	1 ☐ Bir kaç yıldır	2 ☐ 5 yıldan daha fazla	3 ☐ Boş			

BÖLÜM II		Bireylerin boş zamanları ve değerlendirme biçimleri, eğilimleri	
14. Çalışıyorsunuz, çalışıyor iseniz günde kaç saat? (04 saat, 06 saat, 08 saat, 12 saat)			
(X 14)	☐	Hayır, çalışmıyorum	
(X 15)	☒	Hafta içi günde..... çalışıyorum	
(X 16)	☐saat çalışıyorum	
(X 17)	☐	Cumartesi günde..... çalışıyorum	
(X 18)	☐ saat çalışıyorum	
(X 19)	☐	Pazar günde..... çalışıyorum	
(X 20)	☐ saat çalışıyorum	
(X 21) 15. Hafta içi boş zamanınız var mı, var ise günde kaç saat?			
0	☐	Yok	
1	☐	1-2	
2	☐	3-4	
3	☐	5-7	
4	☐	8 +	
5	☐	Boş	
Cevabınız 'Hayır' ise 17. soruya geçiniz			
(X 22) 16. Hafta içi bu boş zamanınız?			
0	☐	Sabah	
1	☐	Öğleden sonra	
2	☐	Akşam	
3	☐	Sabah-Öğleden sonra	
4	☐	Sabah-Akşam	
5	☐	Öğleden sonra- Akşam	
6	☐	Tüm gün	
7	☐	Boş	
(X 23) 17. Cumartesi günü boş zamanınız var mı, var ise kaç saat?			
0	☐	Yok	
1	☐	1-2	
2	☐	3-4	
3	☐	5-6	
4	☐	7-8	
5	☐	9+	
6	☐	Boş	
Cevabınız 'Hayır' ise 19. soruya geçiniz			
(X 24) 18. Cumartesi günü bu boş zamanınız?			
0	☐	Sabah	
1	☐	Öğleden sonra	
2	☐	Akşam	
3	☐	Sabah-Öğleden sonra	
4	☐	Sabah-Akşam	
5	☐	Öğleden sonra-Akşam	
6	☐	Tüm gün	
7	☐	Boş	
(X 25) 19. Pazar günü boş zamanınız var mı, var ise kaç saat?			
0	☐	Yok	
1	☐	1-2	
2	☐	3-4	
3	☐	5-6	
4	☐	7-8	
5	☐	9+	
6	☐	Boş	
Cevabınız 'Hayır' ise 21. soruya geçiniz			
(X 26) 20. Pazar günü bu boş zamanınız			
0	☐	Sabah	
1	☐	Öğleden sonra	
2	☐	Akşam	
3	☐	Sabah-Öğleden sonra	
4	☐	Sabah-Akşam	
5	☐	Öğleden sonra- Akşam	
6	☐	Tüm gün	
7	☐	Boş	
21. Bu boş zamanlarınızda açık havada yaptığınız faaliyetleri öncelik sırasına göre sıralayınız			
(X 27)	...Gezerim	(X 39)	...Her türlü top oyunları oynarım
(X 28)	...Şehirde dolaşırım	(X 40)	...Parka giderim
(X 29)	...Deniz kenarında yürürüm	(X 41)	...İbadet ederim
(X 30)	...Araba ile gezerim	(X 42)	...Piknik ve kamp yaparım ava, ormana giderim, seyahat ederim
(X 31)	...Sandalla, kayakla gezerim	(X 43)	...Boş
(X 32)	...Balık tutarım	(X 44)	...Denize giderim
(X 33)	...Bitki yetiştiririm	(X 45)	...El sanatları ile uğraşırım
(X 34)	...Hayvan beslerim	(X 46)	...Arkadaşlarla sohbet ederim
(X 35)	...Ava giderim	(X 47)	...Açık havada, kapı önünde, balkonda, bahçede otururum
(X 36)	...Spor yaparım	(X 48)	...Müzik dinlerim, müzik aleti çalarım
(X 37)	...Koşarım	(X 49)	...Kitap, dergi, gazete okurum
(X 38)	...Bisiklete binirim	(X 50)	...Spor müsabakaları izlerim

BÖLÜM III		Bireylerin park ve yeşil mekanları kullanım ilgilerine ait bilgiler	
(X 51) 22. Evinize en yakın parkı kullanıyorsunuzuz?			
0 ☐	Evet kullanıyorum	1 ☐	Hayır, kullanmıyorum
		2 ☐	Boş
Cevabınız 'Hayır' ise 24. soruya geçiniz.			
(X 52) 23. Evinize en yakın parkı kullanma biçiminiz?			
0 ☐	Sadece yanından, içinden geçiyorum	2 ☐	Haftada bir kaç kez bu parka gidiyorum
1 ☐	Ayda bir kaç kez bu parka gidiyorum	3 ☐	Genellikle her gün bu parka gidiyorum
		4 ☐	Boş
2. Evinize en yakın parkı kullanmama nedenlerinizi öncelik sırasına göre sıralayınız.			
(X 53) ☐	Park yok	(X 62) ☐	Oturma ve dinlenme yeri yok
(X 54) ☐	Düzenlemeleri beğenmiyorum	(X 63) ☐	Boş
(X 55) ☐	Park bakım nedeniyle kapalı	(X 64) ☐	Bakım yok
(X 56) ☐	Parka ihtiyacım yok	(X 65) ☐	Güvenlik yok
(X 57) ☐	Ekonomik olanaksızlıklar	(X 66) ☐	Sağlık, yaşlılık nedeni ile
(X 58) ☐	Çok uzak	(X 67) ☐	Yeri iyi seçilmemiş, yanında mezarlık var
(X 59) ☐	Zamanımın yok	(X 68) ☐	Yeni taşındığım için
(X 60) ☐	Yaş gruplarına göre değil	(X 69) ☐	Parka gitme alışkanlığım yok
(X 61) ☐	Bitkilendirme, yeşil yok		
(X 70) 25. Şehirdeki park ve yeşil mekanları kullanıyorsunuzuz?			
0 ☐	Evet kullanıyorum	1 ☐	Hayır, kullanmıyorum
		2 ☐	Boş
Cevabınız 'Hayır' ise 28. soruya geçiniz			
(X 71) 26. Şehirdeki park ve yeşil mekanları kullanma biçiminiz?			
0 ☐	Sadece yanından, içinden geçiyorum	2 ☐	Ayda bir kaç kez buralara gidiyorum
1 ☐	Yılda bir kaç kez buralara gidiyorum	3 ☐	Haftada bir kaç kez buralara gidiyorum
4 ☐	Genellikle her gün buralara gidiyorum	5 ☐	Boş
27.Şehirde en çok gitiğiniz park -yeşil mekanları kullanma önceliğinize göre sıralayınız.			
(X 72) ☐	Kordon Düzenlemesi	(X 85) ☐	Lodos Parkı
(X 73) ☐	Tarihi Halk Bahçesi	(X 86) ☐	Hastane Bahçesi
(X 74) ☐	Donanma Çay Bahçesi	(X 87) ☐	Hamidiye Tabyası yanı Halı Saha
(X 75) ☐	Çimenlik Kalesi Parkı	(X 88) ☐	Atatürk ve İnönü Heykeli Düzenlemesi
(X 76) ☐	Moorabin Parkı	(X 89) ☐	Yeni Kordon Düzenlemesi
(X 77) ☐	Uğur Mumcu Parkı	(X 90) ☐	Çevre Gönüllüleri Ağaçlandırma Sahası
(X 78) ☐	Halı Saha Parkı	(X 91) ☐	Eğitim Fakültesi Bahçesi
(X 79) ☐	Hasan Koyuncu Parkı	(X 92) ☐	Şekerpınar Ağaçlandırması
(X 80) ☐	DSİ, Sarıçay kenarı yeşil alan	(X 93) ☐	Boş
(X 81) ☐	Şehitlik yanı Ağaçlandırması	(X 94) ☐	Belediye Sosyal Tesisleri
(X 82) ☐	Aritma Tesisi Ağaçlandırması	(X 95) ☐	Rotary Park
(X 83) ☐	500.yıl Dostluk Parkı	(X 96) ☐	Askeri Orduevi
(X 84) ☐	60.yıl Parkı Sanat sokağı	(X 97) ☐	Öğretmenevi
28. Şehirdeki park-yeşil mekanları kullanmama nedenlerinizi önceliğine göre sıralayınız.			
(X 98) ☐	Park yok	(X 106) ☐	Yeni taşındığım için
(X 99) ☐	Düzenlemeleri beğenmiyorum	(X 107) ☐	Park isimlerinin kötü olması,
(X 100) ☐	Park bakım nedeniyle kapalı	(X 108) ☐	Boş
(X 101) ☐	Parka ihtiyacım yok	(X 109) ☐	Sağlık, yaşlılık nedeni ile
(X 102) ☐	Ekonomik olanaksızlıklar	(X 110) ☐	Gitmek için olanağımın olmayışı
(X 103) ☐	Çok uzak	(X 111) ☐	Kalabalık yerlere yalnız gidemediğinden
(X 104) ☐	Zamanımın yok	(X 112) ☐	Parka gitme alışkanlığının olmaması nedeni
(X 113) 29. Şehir yakın çevresi park, piknik ve yeşil alanları kullanıyorsunuzuz?			
0 ☐	Evet, kullanıyorum	1 ☐	Hayır, kullanmıyorum
		2 ☐	Boş

(X 114) 30. Şehir yakın çevresi park, piknik ve yeşil alanları kullanma biçiminiz?
 0 Yılda bir kaç kez 2 Ayda bir kaç kez 1 Bir kaç ayda bir kez

31. Şehir yakın çevresi park, piknik ve yeşil mekanları kullanma önceliğinize göre sıralayınız.

(X 115)....İntepce-Seyir Tepesi	(X 127)...Dardanos
(X 116)....İntepce-Orman Kampı	(X 128)...Umrurbey,Yapıldakaltı,Kemiklialan
(X 117)....Güzelyalı-Kıyı şeridi, Çamlık	(X 129)...Bayramiç-Ayazma Mesire Alanı
(X 118)....Güzelyalı-Askeri Kamp (Bonet)	(X 130)...Ezine-Kestanbol Termal Tesisi
(X 119)....Saros-Kabatepe Orman Alanı	(X 131).. Lapseki
(X 120)....Kilitbahir Milli Park Piknik Yeri	(X 132).. Askeri Kamp(Jandarma Kampı)
(X 121)....Eceabat-Kum Kamp Cahide Sultan, Çam Burnu	(X 133)...Kilitbahir -Damla Tesisleri
(X 122)....Karanlık Liman	(X 134)...Kilitbahir-Zargana
(X 123)....Atik Hisar Barajı	(X 135)...Assos
(X 124)...Yakın Çevre Köyleri Küçükükuyu, Kazdağı, Biga	(X 136)...Boş
(X 125)...Kepez, Kepezaltı	(X 137)...Geyikli,Kumburnu,Tavaklı iskelesi
(X 126)...Gençlik (Öğretmenler) Kampı	(X 138)...Çan-Balaban Tesisleri
	(X 139)... Şhitlikler, Abide
	(X 140)... Nara Burnu, Karacaören

(X 141) 32. Bu yerlere genellikle nasıl gidiyorsunuz?
 0 Yaya 2 Minübüs ile 4 Araba vapuru, motor ile
 1 Özel araç ile 3 Belediye otobüsü ile 5 Bundan başka 6 Boş

33. Bu yerlerde sizce hangi kullanımlar bulunmalı önceliğine göre sıralayınız.

(X 142) ☐ Piknik yeri	(X 146) ☐ Spor alanları	(X 150) ☐ Eğlence yeri, Disco, Lokanta, Çay bahçesi, sosyal tesis
(X 143) ☐ Kamp yeri	(X 147) ☐ Çocuk bahçesi	(X 151) ☐ Boş
(X 144) ☐ Büfe	(X 148) ☐ Otopark	(X 152) ☐ Dinlenme yeri, oturma yeri,
(X 145) ☐ Wc,Çeşme	(X 149) ☐ Çöp kutusu, telefon kulübesi, ateş yakma ve söndürme yeri	(X 153) ☐ Herşey tamam

34. Dinlenme amaçlı gittiğiniz açık alanlarda sizce bulunması gereken şeyleri öncelik sırasına göre sıralayınız.

(X 154) ☐ Orman	(X 160) ☐ Kaplıca	(X 166) ☐ Spor ve eğlence yeri,tesis
(X 155) ☐ Yeşil alan	(X 161) ☐ Dağ,Tepe	(X 167) ☐ Dinlenme ve oturma yeri
(X 156) ☐ Çayırılık	(X 162) ☐ Manzara	(X 168) ☐ Şelale, çağlayan, göl
(X 157) ☐ Deniz	(X 163) ☐ Temizlik,temiz hava	(X 169) ☐ Bilmiyorum
(X 158) ☐ Akarsu	(X 164) ☐ Sessizlik	(X 170) ☐ Çay bahçesi
(X 159) ☐ İçme suyu	(X 165) ☐ Yüzme havuzu	(X 171) ☐ Çevre düzeni (X 172) ☐ Boş

35. Oturduğunuz mahalleye sizce hangi kulanımlar yapılmalıdır önceliğine göre sıralayınız

(X 173) ☐ Spor alanı	(X 185) ☐ Kamp yeri
(X 174) ☐ Çocuk bahçesi	(X 186) ☐ Piknik yeri
(X 175) ☐ Mahalle parkı	(X 187) ☐ Sağlık ocağı,kanalizasyon, refüj, ışıklandırma
(X 177) ☐ Doğa Parkı	(X 189) ☐ Çöp kutusu,içmesuyu,Sarıçay'ın temizliği
(X 178) ☐ Sahil yürüme yolu	(X 190) ☐ Üst geçit,heykel,yaya köprüsünün yenilenmesi
(X 179) ☐ DSİ,Sarıçaykenarı yeşil alan	(X 191) ☐ Trafik lambası, ambulans, cenaze arabası
(X 180) ☐ Sahil parkı	(X 192) ☐ Bilmiyor
(X 181) ☐ Bisiklet yolu	(X 193) ☐ Boş
(X 182) ☐ Otopark	(X 194) ☐ Çevre düzeni
(X 183) ☐ Pazar yeri	(X 195) ☐ Eğlence yeri, Kafe, Lunapark, Çaybahçesi
(X 184) ☐ Yazlık sinema	(X 196) ☐ Herşey tamam (X 197) ☐ Alışveriş yeri

(X 198) 36. Belediye meclisince onaylanmış kent geneline ait, semt ya da mahallenizle ilgili herhangi bir İmar planı gördünüz , incelediniz mi?
 1 Evet gördüm,inceledim 0 Hiç görmedim,incelemedim 2 Boş

KAYNAKLAR

- AYAŞLIGİL, T., 1997: *Kent Gelişimi Sürecinde Açık ve Yeşil Mekan Gereksiniminin Çanakkale Örneğinde İrdelenmesi (Basılmamış Doktora Tezi) İ.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü -İstanbul.*
- AYAŞLIGİL, Y., 1991: *Ekolojik Planlama Temel Esasları, (Basılmamış Yüksek Lisans Ders Notları) İ.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü -İstanbul.*
- BAYHAN, İ., 1987: *Şehirselle Bir Bölge veya Planlama Birim Alanı Olarak Konut Alanı Donatımı. YTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü (Basılmamış Ders Notu), İstanbul.*
- BERNARTZKY, A., 1972: *Grünplanung in Baugebieten. Wiesbaden.*
- BUCHWALD, K., 1969: *Entwicklung der Landschaftsplanung -In: : Buchwald, K. & Engelhardt W. (Hrsg.) Handbuch für Landschaftspflege und Naturschutz, Bd. 4, Planung und Ausführung, BLV, München.*
- ÇETİNER, A., 1981: *Şehirselle Tasarım. İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir Yenileme ABD/MMLS Şehircilik Öğrenimi Kent Yenileme (Basılmamış Ders Notları). İstanbul, 71 S.*
- DİE, 1990: *17- Çanakkale İli 1990 Genel Nüfus Sayımı. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri. T.C. Başbakanlık DİE Matbaası Yayın No: 1622, MTB 6906 - Aralık -Ankara.*
- GAELZER, R., 1979: *Landschaftsplanung als Beitrag zur Stadtentwicklungs- und Bauleitplanung. -In: Buchwald, K. & Engelhardt W. (Hrsg.) : Handbuch für Planung, Gestaltung und Schutz der Umwelt, Bd. 3: 456-553, BLV München.*
- GLEICHMANN, P., 1963: *Sozialwissenschaftliche Aspekte der Grünplanung in der Großadt. Stuttgart.*
- GRONING, G., 1975: *Über das Interesse an Kleingärten, Dauercampingparzellen und Wochenendhausgrundstücken. Teil 1. In : Landschaft und Stadt. 7 H. 1, S. 7-14. H. 2, S. 77-89, H. 3, 122 S.*
- H. NIE, N., G. JENKINS, J., HULL, C.H., STEINBRENNER, K. DALE, B., 1975: *SPSS (Statistical package for the social sciences).-MacGraw-Hill Book Company, [HA 33. N48-ISBN 0-07-046531-2] -New York.*
- KAYMAKLI, G., 1990: *Ülkemizde Kentselle Açık ve Yeşil Alan Standartlarının Uygulamasında Peyzaj Mimarlığı Açısından Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları Üzerine Bir Araştırma.-AÜZF Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 72 S.*
- KELEŞ, R., 1984: *Kentleşme ve Kent Politikası. -AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 540- Ankara.*
- MEISS, M., 1974: *Planungsrelevante und kausalanalytische Aspekte der Stadtklimatologie.- In: Landschaft u. Stadt 6; H. 1, 16 S.*
- OERTEL, D., 1976: *Die Stadtlandschaftsgestaltung des Raumes Karlsruhe. Stadtgestaltanalysen und ihre Anwendung in der Flächennutzungsplanung. -In : Stadt und Landschaft 8, H.2, 60 S.*
- RICHTER, G., 1982: *Formen und Funktionen des Stadtgrüns. In : Richter, G. (Ed.) Handbuch Stadtgrün - Landschaftsarchitektur im staedischen Freiraum, S 319. BLV München.*

SCHWILGIN, F.A., 1974: Town Planning Guidelines. Department of Public Works, Ottawa. 168S.

TÜMER, 1976: Rekreasyon Alan Tesis ve Ölçüleri. -Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Planlama Dairesi Başkanlığı Yayınları-Ankara.

ÜNAL, E., 1989: İmar Planlama ve Uygulama. T.C. İmar ve İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü Yayın No : 35, Ankara.

YENİ İMAR YASASI VE YÖNETMELİKLERİ 1985:ODTÜ Mimarlık Fakültesi Basım Ankara.